

S. Sayısı : 29

1943

Devlet Denizyolları işletme
U. M. bütçesi

Devlet Denizyolları İşletme umum müdürlüğü 1943 malî yılı bütçe kanunu lâiyhası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/4)

T. C.

Başvokâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/621

7 . II . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

İera Vekilleri Heyetine 27 . II . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Devlet Denizyolları İşletme umum müdürlüğünün 1943 malî yılı Bütçe kanunu lâiyhası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvokil
Ş. Saracoğlu

Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğünün 1943 malî yılı masraf bütçesi, Esbabı mucibesesi

Devlet Denizyolları İşletme umum müdürlüğünün 1943 malî yılı masraf bütçesi, masraflarının nevi ve mahiyeti ve münasebetleri düşünülerek 11 fasıl üzerine sıralanmıştır. Bu tertiplerde 1942 bütçesine nazaran yapılan değişiklikler aşağıda uzun uzadıya arz olunmuş ve mucip sebepleri bundan evvelki senelerinkine benzeyenlerin tekrarından çekinilmiştir.

Birinci fasıl : Teşkilât kadromuzun ne zaman kanuniyet kesbederek tatbik mevkiine konulacağı henüz mâlûm olmadığından bugün tatbik edilmekte olan kadromuz esas tutulmuş ve bu suretle (A) cetveline dahil memurlar için 2 064 000 lira ve (D) cetveli kadrosuna dahil memur ve müstahdemler için de 1 551 000 liralık bir tahsisata ihtiyaç hâsıl olduğu görülmüştür.

Fasılın üçüncü maddesini teşkil eden muvakkat müstahdemler tertibine mevzu beş bin liralık tahsisat askere giden memurların artması ve terafigin tezayüdü ile yaz mevsiminde daha fazla memur istihdamına mecburiyet hâsıl olması yüzünden kifayet etmemiş ve bu madde üzerine senesi zarfında 8 000 liralık bir münakale yapılarak 1942 bütçesinin bu maddesi 13 000 liraya iblâğ edilmiş olduğundan bunun da 15 000 liraya çıkarılmasına zaruret elvermiştir.

4178 numaralı kanun mucibince memur ve müstahdemlere verilecek bu tahsisat miktarı gözönünde tutularak ihtiyacı tamamiyle karşılayabilmek üzere çocuk zammı için 1942 bütçesinin hini tanziminde esaslı bir malûmat mevcut olmadığından yalnız 1 000 liralık bir tahsisat kabul olunmuş ise de bunun tatbikatında kifayet etmediği anlaşıldığından 12 000 liralık bir münakale yapılmış bulunmaktadır. Binaenaleyh, tahsisat miktarı bu ihtiyaca kifayet etmek üzere 15 000 liraya çıkarılmıştır.

İdare işlerimizin takibi ve bilhassa Millî Müdafaa hizmetlerinden mütevellit matlûbatımızın temini tahsili için Ankara'da bir takip memuru bulundurulması zarureti karşısında bu memura

verilmesi lâzımgelen Ankara mesken tazminatı karşılığı olmak üzere birinci fasla beşinci maddede olarak 264 liralık bir tahsisat ilâve olunmuştur.

İkinci fasıl : Daimi, muvakkat memuriyet haremrahlariyle devir ve teftiş haremrahını alâkadar eden bu fasla 1942 bütçesinde 11 000 liralık bir munzam tahsisat istihlal olunduğu halde bunun dahi kifayet etmeyeceği anlaşıldığından 4327 numaralı kanun mucibince yapılan % 5 zamlar da nazarı itibare alınmak suretiyle bu fasıl için bu sene 45 000 liralık tahsisat istenmiştir.

Üçüncü fasıl : Eenebi memleketlere gönderilecek memur ve talebelerin ücret ve haremrah ve masraflarını ve eenebi mütehasıslara mükavelesi mucibince verilmesi lâzım gelen aylık ücret ve avdet yol masrafından ibaret olan bu faslın geçen seneye nispetle alınan beş bin lira munzam tahsisat ile birlikte 30 000 lira noksan oluşu talebelerimizden bir kısmının ikmali tahsil etmesi ve bir kısmının da talebelikten çıkarılmış olmasından ileri gelmektedir.

Dördüncü fasıl : İctimai yardım, tahsisat ve tazminatlara taallük ebuckte olan bu fasıl da geçen seneye nazaran senesi zarfında alınmış olan 15 000 liralık munzam tahsisat da dahil olduğu halde 29 800 liralık artış görülmekte olup bunun 5 000 lirası 3137 sayılı kanun mucibince verilecek % 5 munzam 14 800 lirası da şehir hattı memur ve istahdelerine nizamname mucibince verilmesi iktiza eden hizmet elbisesi karşılığı olarak 5 nevi maddeye ve 10 000 lirası da 3633 sayılı kanunun 31 nci maddesi mucibince verilmesi lâzımgelen ikramiye, tâli tahsisat ve fazla mesai gibi ücretlere ait olarak 7 nci maddeye ilâve olunmuştur.

Beşinci fasıl : Mütenevvi masraflar : Bu fasılda geçen seneye nispetle 20 bin liralık munzam tahsisat da dahil olduğu halde 45 000 liralık bir artış göze carpuaktadır.

Fabrikalarımızda mütehasıs ve mütefemin usta ve işçiler yetiştirmek üzere açılmış olan usta mektebiyle kursların ve bunlara devam eden çırak ve stajyerlerin iase, ibate, tahsil ve tedris ve elbise masraflariyle sair diğer masrafları için 1942 bütçesine mevzu tahsisatın kifayet etmeyeceği anlaşılmış olmasından ve Pendik'te tesisi mukarrer tersane için mütehasıs usta yetiştirmek için fazla çırak alınmak mecburiyeti bulunmasınabinaen 1 nci maddeye 1 000 lira, 3137 numaralı kanun mucibince tekaüt sandığına verilecek olan maaş ve masraf hissesinin 1943 senesinde 5 500 lira olduğu sanıbk müdürlüğü tarafından gönderilen musaddak listede görülmekle bu maddeye de 500 lira ilâve olunmuştur. Faslın 3 nevi maddesini teşkil eden faiz, komisyon ve acyolarla akçe farkı maddesine Türk - Alman Ticaret anlaşması mucibince son defa akdedilen mukaveleler bedellerini karşılamak üzere çıkarılan bir buçuk milyon liralık bononun faizi dolaylesiyte geçen seneye nazaran 38 000 lira fazla tahsisat konduğu gibi 1942 bütçesinde (Eski seneler borçları ve reddiyat) olarak bir maddede kayıtlı bulunan 5 000 lira reddiyatın mütehavvil olarak kabul edilmesi üzerine 1943 senesi teklifinde bu madde ikiye ayrılmıştır. Eski seneler borçları için 4 nevi madde 25 000 lira olarak bırakılmış ve beşinci maddeye de reddiyat için 5 000 lira ilâve edilmiş ve passif korunma tertibatını çok büyük masrafı istihzam edecek mahiyette olduğu gizlemuckle beraber nakdi imkânsızlık muvacesesinde geçen sene bütçesinde ancak 1 000 lira kabul edilen tahsisat bu sene imkânın müsaadesi nispetinde 1 000 lira ilâvesiyte 2 000 liraya balığ edilmiş ve bu suretle fasıl yekûnu 153 501 liraya çıkarılmıştır.

Altıncı fasıl : Bu fasılda maliyet bedeliyle ilgili olan kırtasiye ve matbu evrak tahsisatı kâfi gelmediğinden birinci maddesi 10 000 lira çoğaltılmış ve telefon, telgraf ücretlerinin ahiren artırılmış olduğu eihetle ikinci maddeye de 10 000 lira ilâve olunmuştur. Yine tarife artışı ile alâkadar olan tenvir, teshin ve su masrafları da 5 000 lira çoğaltılmış olduğu gibi mahkeme, noter hare ve masraflariyle hakem ve dispeği ücretlerinin 1 000 ve aylıkla istihdam edilmekte iken mukaveleye raptedilmiş olan avukat ücreti dolayısıyle altıncı maddede yazılı bulunan mukaveleli avukat, müşavir ücret ve aidatı maddesi de 2 700 lira tezyit olunmuş ve tamir malzemesi fiyatlarının günden güne artması dolayısıyle idare binaları ve müstemilâtı bakımı için lüzumlu olan mevaddın tedarikinin daba külfetli ve masraflı olacağı düşünülerek 8 nci maddeye de 2 000 lira

ilâve olunmuş ve müteferrih masraflar maddesine de kutlulama masraflarının bu tertibe nakli dolayısıyla 5 000 lira tezyit olunmak suretiyle fasıl yekûnu 217 700 lira olarak tesbit olunmuştur.

Yedinci fasıl : İşletme masrafları : Senesi farında 3 409 000 lira munzam tahsisat alınmak mecburiyeti hâsıl olan bu fasıl en esaslı işletme masraflarını bünyesinde toplamış bulunmakta ve kömür dahil her türlü istihlâk ve tamir malzemesiyle diğer sefer masraflarının lüzum gösterdiği tahsisat karşılığını ifade etmektedir.

Umum müdürlük deniz nakliyatı hizmetlerinin gördürülmesi için tesis olunduğuna nazaran mevcut vasıtaların hizmete âmade bir halde tutulması ve buna hizmet eden tesisat ve teçhizatın iyi bir halde bulundurulması başta gelen bir vazife ve mecburiyettir. Bu bakımdan bu fasılın mevzuunu teşkil eden hizmetlerin hepsi hakiki ihtiyaçlara göre ölçülmüş ve bütün ihtimaller derpiş olunarak imkân nispetinde bunların tatminine çalışılmıştır. Aneak yine itiraf etmek lâzımdır ki tahsisat tefrikında işletme hizmetlerinin en zaruri ve gayrikabili ictinap masrafları düşünülmüş ve ihtiyaçlarımızın gelecek yıllara bırakılması için üzerinde önemli aksaklık doğurmayacak olan kısımları bu fasılda mütalâa olunmamıştır.

Umum müdürlük binası, deniz hastanesi, fabrikaların tevsi, dok ve rıhtımların esaslı surette tamiri, çırak mektebi; Van şubesine ait inşaat vesaire gibi işler ya tamamen terk olunmuş veya aneak zaruri olan kısımlar bütçeye almabilmiştir. Nitelkim birinci maddeye aneak fiyat tereffüleri nazariyebare alınarak geçen seneye nispetle ilâve edilen 338 000 lira yalnız kömür fiyatındaki artış farkını bile karşılamaktan çok uzaktır. Bu düşüncelerle ikinci maddeye yalnız 8 000, üçüncü iâse maddesine 45 000 lira zammolunmuş ve şimdiye kadar idare bütçesinden ödenmekte olan ticari eşya tahmil ve tahliye masraflarının yük sahiplerinden alınması esası kabul edilmiş olduğundan altıncı madden 325 000 liralık bir tasarruf temin olunmak suretiyle bu fasıl yekûnu 8 560 001 lira olarak tesbit olunmuştur.

Sekizinci fasıl : Sosyeteşilebin mubayaası için çıkarılmış olan bonolardan 10 mart 1943 tarihinde vâdesi hulûl edecek olan 300 000 liranın Maliye vekâletiyile yapılan anlaşmaya göre 1943 mali yılı zarfında ifası lâzımgelen yarısı için 150 000 liralık tahsisat konulmuştur.

Dokuzuncu fasıl : Türk - Alman Ticaret Anlaşması mucibince Almanya'dan yapılan sipariş bedellerini karşılamak üzere çıkarılmış olan 15 eylül 1943 vâdeli bir buçuk milyon liralık bononun gelecek senelerde mukassatan itfasını teminen vâdesinde teedit edilirken 200 000 lirasının 1943 bütçesinden itfa edilebilmesi için konulmuştur.

Onuncu fasıl : 1715 numaralı kanunun 8 neî maddesi mucibince Cumhuriyet Merkez bankası hissesi olan bu fasla bütçe yekûnunun % 1 i nispetinde 133 880 lira tahsisat konmuştur.

On birinci fasıl : 3633 sayılı Teşkilât kanununun 3 neî maddesi mucibince Devlet Reisine ait vasıtaların ücret ve masraflarıyla her türlü işletme, tamir ve yedek malzeme ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle teklif olunmuştur. Bu fasılın eski senelere nazaran kaydettiği tezyüt kömür ve mazot vesair malzeme fiyatlarının yükselmesinden mütevellit bulunmaktadır.

On ikinci fasıl : Yeniden yapırlıacak tersane ve yeni gemilerin bileümle masrafları karşılığı olmak üzere konulmuştur.

Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğü 1943 mali yılı varidat bütçesi esbabı mucibesi

Birinci fasıl : İşletme hasılatı; Muntazam posta seferleri ve İzmir - İstanbul şehir hatları hasılatıyla muntazam seferler programı haricinde herhangi bir talip veya ihtiyaç karşısında yapılacak fevkalâde seferler hasılatı, Vangözü işletme hasılatını ihtiva eden fasıl geçen seneler varidatı ve ahiren yapılmış tarife zamları gözönünde tutularak hakikate oldukça yakın 10 980 000 lira olarak tasarlanmıştır.

İkinci fasıl : Çok kere idare gemilerinin tamir ve havuzlama işleriyle meşgul olmak zarurati karşısında armatörlere ait gemilerin tamiratının yapılmaması ve lüzumlu bazı maddelerin tedarik olunamaması gibi sebeplerle fabrika ve doklar hasılatı geçen seneki muhammenatı karşılamamış olduğundan 1 nei maddede elli bin lira, gemi kurtarma işlerinin de bugünkü hal ve şartlar karşısında tahakkukları gözönünde tutularak 2 nei maddeden yüz bin lira indirilmiş ve buna mukabil Akdeniz emniyetinin gündün güne artması dolayısıyla bu hatta ve hattâ Pors - Saide'ye kadar uzatılan seferlerde 1942 yılında tahsil olunan varidat tahakkukatı ve ahiren yapılan tarife zamları düşünülerek 4 nei Şilepeçilik hasılatı maddesi 1 milyon iki yüz bin lira fazlasıyla bu fasıl yekûnu iki milyon dört yüz elli bin lira olarak tahmin edilmiştir.

Üçüncü fasıl : İdarenin irat getiren binalarının icar bedelleri ve satılacak malzeme kârları ve hurda eşya bedelleriyle, ambar farkları ve sigorta şirketlerinden alınacak risturn'lar, işe kârları geçen seneye ait olup bu sene tahakkuk edecek varidat, nakliye vergisi aidat, velhasıl bütçede hususi tertibi bulunmayan bütün gayrimelhuz hasıfat ve saireden elde edilecek müteferrik gelir karşılığı 90 000 lira olarak tahmin olunmuştur.

Dördüncü fasıl : Münakalât vekâleti bütçesine bu iş için mevzu tahsisattan ibaret olmak üzere 794 400 lira gösterilmiştir.

Beşinci fasıl : Yeniden yaptırılacak tersane ve gemilerin her türlü bedel ve masrafları için umumî muvazeneden yapılacak yardım karşılığı olarak yazılmıştır.

Devlet Denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün 1943 senesi Bütçe kanunu esbabı mucibe lâyihası

Madde 1. : Umum müdürlüğün 1943 mali yılı hizmetlerinin ifası için lüzumu olan tahsisat meczuniyetinin istihsali maksadiyle konulmuştur.

Madde 2. : Umum müdürlüğün 1943 mali yılı içinde yapacağı hizmetlerden elde edeceği tasarrufların gelirleri göstermek için konulmuştur.

Madde 3. : Umum müdürlüğün 1943 mali yılında tatbik edeceği memur ve müstahdem kadrolarını göstermektedir.

Madde 4. : Umum müdürlük emrinde bulunan hizmet vasıtalarının kadrosunu göstermektedir.

Madde 5. : Umum müdürlükçe ötedenberi usul ve tecrübeyle dayanılarak alınmakta olan ücret ve resimlerin bu sene dahi alınmasını temin için teklif olunmuştur.

Madde 6. : Umum müdürlüğün nakid işlerini tedvir eylemek her ihtimali gözönünde tutarak ihtiyaca kâfi kömür ve her türlü mevaî ve malzeme stokları yapabilmek ve bunların hericte veya dahilden topluca ve daha müsait şartlarla mübayaasını temin eylemek üzere bir milyon liraya kadar kısa vadeli istikrazlar yapmak ve bankalarda cari hesaplar açtırmak hususunda Umum müdürlüğe salâhiyet verilmesi ve bu istikrazlara Maliye vekâletinin kefalet edebilmesi maksadiyle bu maddenin konulmasına lüzum görülmüştür.

Madde 7. : Adi bütçe ile karşılanmayan ve fakat bugünkü durum itibariyle gerek âmmî hizmetlerinin ifasını temin ve gerek Milli Müdafaa ihtiyaçlarını tatmin maksadiyle fevkalâde stokların yapılması ve alehtlak idare sermayesini artırarak mahiyetteki tevsiat, ıslâhat, tesisat ve tehhizat masraflarının tediyeye ve mahsubunu temin için münakalât vekâletinin tasvihi ve Maliye vekâletinin kefaletiyle bir buçuk milyon liraya kadar bono ihraç için Umum müdürlüğe salâhiyet verilemesi maksadiyle konulmuştur.

Madde 8. : Bu madde mahiyetleri itibariyle miktarları daima değişen ve evvelden kestirilmesi mümkün olmayan tahsisatın nevini göstermektedir.

Madde 9. : Umum müdürlük vasıtalarında kimlerin parasız veya tenzilatla yolculuk edeceklerini göstermek üzere tanzim olunmuştur.

Madde 10. : Vapurlara ihrakiye olarak verilecek kömürlerin yüklenip boşalması ve vapurlara tatlı su verilmesi işleri 3633 sayılı kanunun 4 nci maddesi müebince Devlet Limanları İşletme Umum müdürlüğü inhisarında olmasından ve ötedenberi bu işler kendi vasıtalarına münhasır olmak üzere Devlet Denizyolları İşletme Umum müdürlüğü amele ve vasıtaları marifetiyle yapılagelmekte olmasından ötürü ilk bütçe kanunu ile alınmış olan salâhiyetin bu sene de devamını temin maksadiyle konulmuştur.

Madde 11. : Olaganüstü hallerde ve iş hacminin genişlemesi vukuunda bütçenin 1 ve 7 nci fasıllarına İera Vekilleri Heyeti kararıyla geçen yıllar gibi tahsisat ilâvesi meczuniyetinin istih-sali maksadiyle konulmuştur.

Madde 12. : İdareye ait malzeme ve nakil vasıtaları ve her türlü makine, alât ve edevat mübayaası hakkında gelecek yıllara geçici mukaveleler akdine dahi meczuniyet alınması için konulmuştur.

Madde 13. : Üç seneyi geçmemek üzere Münakalât vekâletinin muvafakatiyle icar ve isticar mukaveleleri yapılmasını temin için konulmuştur.

14. : Muayyen tarifeli vasıtalarla seyahat eden yolculardan alınacak nakliyat resmi hakkındaki 472 numaralı kanuna müzeyyel 2030 sayılı kanunun 1 nci ve biletler üzerinden nakden istifa olunan damğa resmi hakkındaki 3478 sayılı kanunun 12 nci ve asker ailelerinden muhtağ olanlara yardım hakkındaki 4109 sayılı kanunun 4 nci maddeleriyle tahsil olunan resimlerin malsandıklarına teslim müddetleri hakkında tâyin edilmiş olan 45 er günlük müddetler, Devlet Denizyolları İşletme Umum müdürlüğü için 75 er güne çıkarılmıştır.

Madde 15. : Umum müdürlüğe ait fabrikalarla atölyeler ve atölye sayılan matbaa ve diğer iş yerlerinden toplu olarak çalıştırılmakta olan işçilerimize çalıştıkları günlerde ve günde 1 defaya mahsus olmak üzere parasız yemek verilmek suretiyle bunların idareye bağlılıklarını temin gayesiyle konulmuştur.

Madde 16. ve 17. : Kanunun yürürlüğe girdiğini ve icraya memur olan vekilleri göstermek üzere konulmuştur.

Rapor

Varidat bütçesi tahavvülâtı:

Devlet denizyolları umum müdürlüğünün varidatı işletmeler hasılatı, tâli işletmeler hasılatı, müteferrik hasılat ve umumî muvazeneden yardımdan terekküp etmektedir.

Bu hasılatın 1939 dan itibaren dört senelik miktarları ve bunlara kıyasen 1943 senesi için tahmin olunan miktarlar aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir:

	1939	1940	1941	1942 (6 aylık)	1943 (tahminî)
İşletmeler hasılatı	5 262 123	6 182 110	8 383 304	5 197 249	10 980 000
Tâli işletmeler hasılatı	191 626	426 765	2 278 859	541 032	2 450 000
Müteferrik hasılat	97 617	1 677 619	200 455	77 415	90 000
	<u>5 551 366</u>	<u>8 286 494</u>	<u>10 862 618</u>	<u>5 815 696</u>	<u>13 520 000</u>

Bu cetvelden görüleceği veçhile 1943 senesi işletmeler ve müteferrik hasılatı 13 520 000 lira olmak üzere tahmin olunmuş ve umumî muvazeneden yardım olan

Devlet Reisine ait vesait için 794 400

794 400

ile beraber 1943 yılı varidat bütçesi 14 314 400 lira olarak hesap edilmiştir. 10 084 400 liradan ibaret bulunan 1942 senesi varidat bütçesine nispetle 4 230 000 lira fazlalık arz etmektedir.

1943 senesi için işletmeler hasılatı ile müteferrik hasılat 1939 dan beri her sene artmakta bulunan miktarlar nazarı itibare alınmak suretiyle tahmin edilmiştir.

Umumî muvazeneden yardım da geçen seneye nazaran 300 000 lira fazlalık gözükmekte ise de yeni tersane için geçen sene Münakalât vekâleti bütçesine mevzu olup bu sene Yüksek enclimence Maliye vekâleti bütçesinin yardımlar faslına alınarak bu fasıldan Devlet denizyolları umum müdürlüğüne yardım olarak verilmesi kararlaştırılan 750 000 liranın ilâvesiyle bu yardım 1 050 000 liraya baliğ olmaktadır.

Umum müdürlüğün bütçesi tanzim edildikten sonra gemi kadrosuna ilâve olunan iki ve olunacak bulunan üç yani ceman beş geminin varidatını da bütçeye ilâve etmek zarureti vardır ki bu beş geminin masarifatı için masarif bütçesine ilâvesi lâzımgelen miktarlarla karşılaştırılmış olsun. Bu varidat, emsallerine kıyasen beher gemi için senevi dört yüz elli bin lira hesabıyla beş gemi için 2 250 000 lira tahmin olunmaktadır.

Buna nazaran 1943 senesi işletmeler hasılatı 13 430 000 olması icabederse de şilep işletme hasılatının tasavvur olunan inkişaftan dahi beş yüz bin lira fazla tahmin edilmiş olduğu nazarı itibara alınarak bu fazlalık tenzil olunmak suretiyle yekûnu 12 930 000 lirayı geçmeyeceğini düşünmek ihtiyatlı bir tedbir olur. Filhakika İdarenin elinde elyevm üç şilep mevcut bulunmakta olup bunlardan beherinin vâsati dört yüz doksan küsur bin lira hasılat getirdiği nazarı itibara alınarak bu miktar beher şilep için yuvarlak hesap beş yüz bin lira kabul olunursa üç şilep hâsi-

latı için varidat bütçesine ancak bir buçuk milyon lira konulması lâzım gelmesine karşı iki milyon konulmuştur.

Bu suretle yeni beş geminin varidatları bütçeye ilâve ve beş yüz bin lira tahmin fazlası bütçeden tenzil olunarak Hazine yardımları ile beraber varidat yekûnunun 16 814 400 lira kabul edilmesi lâzımgelir.

Bu münasebetle şunu da arz edelim ki: Umum müdürlük kendi varidatı ile gemilerin tamir ve hüsnühalde mübafazalarını, sigortalarını, amortismanlarını temin etmek ve tedricen gemi adetlerini arttırmak çarelerini düşünmeli ve bu maksatla teşkilât kanununun sekizinci maddesinin verdiği salâhiyete dayanarak munhasıran ticarî eşya tarifesine ait olmak aynı zamanda hayat ve umumî ihtiyaçları hiç bir suretle taziyek etmiyecek tarzda tatbik etmek kaytalarıyla bazı faydalı tarifeler değişiklikleri imkânını aramalıdır.

Masarif bütçesi Tahavvülâtı

Umum müdürlüğün 1943 yılı masarif bütçesi yekûnu 14 314 247 lira olup 10 088 787 liradan ibaret olan 1942 senesi bütçesine nazaran 4 230 460 lira fazlalık arz etmektedir. Bu fazlalığın bârız iki rakkamı.

İşletmeler	1 950 000
Tamir ve teccdit için	1 245 000

olmak üzere 3 195 000 liradır.

Diğer zam ve tenzillerin fasıl ve maddelere taksimi ve mucip sebepleri bağı cetvelde hulâsa edilmiştir.

Mucip sebeplerin tafsilâtlı izahı Hükümet teklifinin esbabı mucibesinde münderiştir.

Geçen sene değişmemiş olan fasıl ve maddeler cetvelde gösterilmiştir.

Varidat bütçesi kısmında arz olunduğu vechile Umum müdürlük gemi kadrosuna sonradan ilâve edilecek beş geminin masarifati da Yüksek encümenec kabul edildiği takdirde hangi fasıllara ne miktarların ilâve edilmesi lâzımgeldiği bu cetvelin hancı mahsuslarında ayrıca gösterilmiştir.

Bu takdirdé masarif bütçesi yekûnu 16 057 789 liradan ibaret olmak lâzımgelir.

Münakalât vekâleti bütçesinden Maliyeye naklen bu bütçeye yardım olarak verilen ve masraf bütçesinde (Doklar ve kızaklar inşa ve tamir) adıyla açılacak 12 nei fasla konulması lâzımgelen 750 000 lira ile beraber masraf bütçesi yekûnu 16 807 789 lirayı bulmaktadır.

Kadrolar tahavvülâtı:

Umum müdürlüğün teşkilât kadrosu henüz tekemmül etmemiş bulunduğundan 1942 yılı bütçe kanununun üçüncü maddesinin vermiş olduğu salâhiyete müsteniden kadroları Münakalât vekâletince tanzim edilmekte bulunmuştur. 1943 senesi zarfında tatbik edilmek istenilen daimî memurlar ile müteferrik müstahdemleri kadroları bu sene bütçe teklifine raptolunarak bütçe kanununun üçüncü maddesi de ona göre tertip olunmuştur.

Bu suretle idarenin (A) cetveline dâhil maaşlı ve ücretli memurları maaşları yekûnu 1942 ye nispetle (67 000) lira ve (D) cetveline dâhil müteferrik müstahdemleri ücretleri yekûnu da yine 1942 ye nispetle (51 000) lira fazlalık göstermektedir. Bu münasebetle aşağıdaki hususatı Yüksek encümenin dikkat nazarna arz etmeği faydalı bulduk.

Söyleki, Umum müdürlük birkaç senedenberi kadrolarını bütçe kanununun Münakalât vekâletine vermiş olduğu salâhiyetlere dayanarak Vekâletin tasdikına arz etmemek üzere tatbik etmektedir. Bu sene bütçesine kadroların raprı keyfiyeti sene içinde yeni deruhde edeceği işletme ve

vazifelerinin veya yeni bir vasıtanın hizmete girmesi veya yeni bir tesis vücutte getirilmesi gibi önemli hizmetlerinin ifasını sekteye uğratacak mahiyette olmamalıdır. Bu itibarla umum müdürlüğün kadrolarının işleri merkezden idare edenler ve bilfiil işletmede bulunanlar olmak üzere ikiye tefrik edilmesinde fayda mülâhaza etmekteyiz. Filhakika kanaatimizce bugün işleri idare edenlerle işletmede çalışanlar arasında ahennksiz bir nispet mevcuttur. İşletme personeli itibarı ile idare darlık hissettiği halde idare personeli lüzumundan fazla bulunmaktadır. Bunun içindir ki, idare edenler kadrolarını tespit edip seneden seneye artması keyfiyetinin önüne geçilmesi ne kadar zarurî ise işletme kadrosuna daâtiyen vukua gelebilecek her türlü ihtiyaçları karşılamaya müsait elâstiki bir şekil verilmesi o nispetto lüzumludur.

Bu miktarların husulünü ve vekâletçe yapılacak tetkikler neticesinde kadroların arzylediğimiz gibi ikiye tefrikını ve işin icabettirdiği şekilde teşkilât kanunu ile beraber bu sene içinde teklifini temenni etmekte ve bunu mümkün kılabilmek için, de kadrolar hakkında 1942 bütçe kanununun üçüncü maddesinde zikrolunan salâhiyetin 1943 yılı bütçesinde de ipkasmı muvafık bulmaktayız.

Kezalik bu maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın ilâvesini de işletme bakımından zarurî görmekteyiz.

«Yeni bir hat veya iskele açılması yeni bir vasıtanın hizmete girmesi veyahut işletmeye verilen hizmetlerden birine ait yeni bir tesis vücutte getirilmesi gibi hallerde bütçe tasarruflarından ücretleri temin ve tesviye edilmek üzere Münakalât vekâleti o sene için kadro yapmağa salâhiyetlidir. Bu kadrolar ertesi sene bütçesiyle birlikte Büyük Millet Meclisine arz ve teşkilât kadrolarına ilâve olunur».

Bu noktai nazar Yüksek encümenince kabul buyurulduğu takdirde her yeni gemi ilâve olundukça tonajlarına nazaran üç tipe inhisar ettirilen ve umum müdürlük tarafından tanzim olunup bize verilen gemi mürettebat ve tayfalarının aded ve derecelerini gösteren merbut cetveldeki kadronun ilâve suretiyle tatbiki ve ertesi sene bütçesiyle Büyük Meclise teklifi icabedecektir. Bu mütalâaya mebnidir ki, Umum müdürlüğün amaaşlı ve ücretli kadrolarının teklif olunan şekilleri üzerinde tevakkuf olunmamıştır.

Nakil vasıtaları kadrosu tahavvülâtı:

1942 senesi nakil vasıtaları kadrosunda yeniden mübayaa olunacağı yazılı bulunan bir kamyon, ualzemeye nakil hizmetinde kullanılmak üzere (Doç marka) şasi halinde olarak 7 500 lira bedelle satın alınmış fakat henüz hizmete sokulmamıştır.

Bu kadroda başkaca tebeddülât yoktur.

Kanun metninde tahavvülât:

1942 yılı bütçe kanunu lâyihasına nazaran yeni lâyihada şu değişiklikler vardır.

Üçüncü maddede 1942 yılına mahsus daimî memur ve müstahdemler ile müteferrik müstahdemlerin kadrolarının tanzimi teşkilât kanunları çıkıncaya kadar Münakalât vekâletine bırakılmış olduğu halde bu defa bütçeye kadrolar raptedilmiş ve madde ona göre yazılmıştır.

Birinci maddede metinde mevcut (alınmakta olan resim, ücret ve bedellerin) tâbiri bu defa (tahsil edilmekte olan varidatın) şeklinde değiştirilmiştir.

Altıncı maddenin yazılış tarzında biraz değişiklik yapılmış ve (nakdî muamelâtın tedviri) kaydı kaldırılmıştır.

Sevizinci madde metnine (bu suretle husule gelecek tahsisat farkı hesabı katide gösterilir) fıkrası ilâve olunmuştur.

Eski dokuzuncu madde kaldırılmış ve yeni on dördüncü maddenin içine sokulmuştur. Bu maddenin eski kanundan kaldırılması eihetiyle yeni lâihanın maddeleri bundan sonra ona göre sıra numarası almışlar ve eskisine nazaran daima bir eksik numara ile teakup etmişlerdir. Aşağıda tahavvülleri yeni lâihanın numaralarına göre takip edeceğiz.

Dokuzuncu maddede parazıs ve tenzilâtlı seyahat edeceklere ait olan hükümler eskiden Münakalât vekâletinin tesdikiyle tesbit edilmekte iken bu defa bir cetvel halinde lâihaya raptedilmiştir.

Bu hususun Devlet Demiryollarında geçen sene yüksek Encümence tadilen kabul edilmiş bulunan veya bu sene için kabul edilecek olan şekiller dairesinde tesbiti muvafık olacağı düşünülerek üzerinde ayrıca incelemeler yapılmamıştır.

On birinci maddede (Normal vaziyetlere göre tahmin edilen) kaydı kaldırılmıştır.

On beşinci madde metnine (iş yerlerinden) kaydı ilâve olunmuştur.

Bütçe formülü metnine aşağıda arzolunan ilâveleri muvafık bulmaktayız.

Yedinci işletme masrafları faslının birinci maddesinin sonuna «ve icar bedelleri» kaydının ilâvesi, aynı faslın ikinci maddesi metnine her türlü işçilikten sonra «ve mütehassıs yevmiyeleri» kaydının ilâvesi,

Aynı faslın sekizinci maddesinde bilûmum işletme binalarıyla den sonra (hastahane ve) kaydının ilâvesi.

Yüksek encümence Münakalât vekâleti bütçesinden çıkarılarak Maliye vekâletinin yardımlar faslına konulmuş olan 750 000 liranın Umum müdürlük varidat bütçesine /5 olarak doklar ve kızaklar inşaat ve tamirâtı ve bilcümle masrafları karşılığı olarak umumî muvazeneden yardım şeklinde ilâvesi.

Aynı miktarın masarîf bütçesine fasıl /12 olarak doklar ve kızaklar inşaat ve tamirâtı ve malzeme muhayaatı, istimlâk ücret, yevmiye, harcırah ve müteferrik bilûmum bedel ve masrafları şeklinde ilâvesi Yüksek encümenin tasvibine arz ederiz.

Raportör
Kütahya
A. Tiridoğlu

Raportör
İstanbul
H. Kortel

F.	M.	Muhassasatın nev'i	1942 senesi bütçesi	1943 senesi bütçesi	Fazlası	Noksanı	Yeni alınacak gemilerden dolayı ilâve	Mucip sebepleri
1	1	Daimî memurlar	1 997 000	2 064 000	67 000		138 225	Teşkilât kanunu ve kadro
	2	Müteferrik müstahdemler	1 500 000	1 551 000	51 000		119 125	Kadro (D cetvelinde farklar)
	3	Muvakkat müstahdemler	5 000	15 000	10 000			Trafik tezyüdünden, memurların bir kısmının askere gitmesinden, şehir hatlarında yazın fazla memur istihdamından ve esasen geçen sene 8 000 lira münakale yapılmasından
	4	Çocuk zammı	1 000	15 000	14 000			Geçen sene 12 000 lira münakale yapılmasından
	5	Mesken tazminatı	—	264	264			
2	1	Daimî memuriyet harcırahı	2 500	5 000	2 500		5 250	Bu fasla geçen sene 11 000 lira munzam tahsisat alınmasından ve harcırahlara yapılan zamdan
	2	Muvakkat memuriyet harcırahı	10 000	35 000	25 000			
	3	Teftiş harcırahı	2 500	5 000	2 500			
3	1	Talebe	115 000	75 000		25 000	5 000	Geçen sene 5 000 lira munzam tahsisat alınışken bununla birlikte bu sene 30 000 lira noksan oluşu bir kısım talebenin ikmalî tahsil etmesi ve bir kısmının da ihraç sebepleriyle (21 kişi kadar) mevcut 27 kalıyor.
	3	Ecnebi harcırahı		15 000				
4	2	3137 sayılı kanun maddesine tekaüt sandığı	55 000	60 000	5 000			Fiyatların artmasından
	5	Hizmet elbisesi	45 000	59 800	14 800			Bu maddeye geçen sene 15 000 lira munzam tahsisat alınmasından
	7	İkramiye	25 000	50 000	25 000			

F.	M.	Muhassasatın nevi	1942 senesi bütçesi	1943 senesi bütçesi	Fazlası	Noksanı	Yeni alınacak gemilerden dolayı ilâve	Mucip sebepleri
5	1	İstaryalar	24 000	25 000	1 000			Fabrikalarında mütehassis usta ve işçiler yetiştirmek üzere usta kursu ve çırak mektebi her türlü masarifi Bu sandık masarifini yarı yarıya Devlet Demiryollarıyla paylaşmalarından Türk, Alman Ticaret Anlaşması muhibine son yaptıkları mukaveleler bedellerini karşılamak üzere çıkardıkları bir buçuk milyon liralık bonodan
	2	Tekaüt sandığı masarifi hissesi	5 000	5 500	500			
	3	Faiz ve acyo	50 000	88 000	38 000			
	4	Eski seneler borçları	—	25 000	25 000			
	6	Pasif korunma	1 000	2 000	1 000			Geçen sene bütçesinde reddiyatla beraber konulmuş olan 5 000 liranın bu sene beşinci madde olarak yalnız reddiyata tahsisinden ve eski seneler borçları bu kadar tahmin olunmasından
6	1	Kırtasiye	60 000	70 000	10 000			Daha çok miktarın sarfını istilzam etmesine rağmen bütçenin imkânına göre yalnız bin lira ilâvesi mümkün olmasından.
	2	Posta ve telgraf	30 000	40 000	10 000			Fiyatların artmasından
	3	Tenvir ve teshin	15 000	20 000	5 000			Târife ücretlerinin artmasından
	5	Mahkeme harçları ve dispeççi	1 000	2 000	1 000			Fiyat ve ücretlerin artmasından
	6	Serbest avukat ve müşavir	4 000	6 700	2 700			Mukavele ile
	8	Binalar bakım ve tamir ve sigorta	23 000	25 000	2 000			Bakım ve tamir masraflarının artmasından
	10	Müteferrik	10 000	15 000	5 000			Kıtlama masrafları bu tertibe alınmasından

[*] 4 nolu maddeye geçen sene 20 000 lira münzâm tahsisat verilmiş ve bu sene (45 500) lira daha zammolunarak ilâve 65 500 liraya çıkarılmıştır.

7	1 İşletme	2 500 000	4 450 000	1 950 000	1 282 942	İşletme masraflarının artmasından Malzeme ve işçilik fiyatlarının artmasından İşe maddeleri fiyatlarının artmasından Ticari eşya tahmil ve tahliye masraflarının yük sahiplerinden alınması usulü ittihaz edilmesinden
	2 Tamir ve teedit	1 500 000	2 745 000	1 245 000	78 000	
	3 Gemi iase	200 000	355 000	155 000	85 000	
	4 Rüstun	350 000	350 000		30 000	
	6 Tahmil ve tahliye	275 000	50 000		225 006	
	8 İşletme binaları tamir	250 000	500 000	250 000		
10	4306 sayılı kanun mucibince giyim eşyası	—	100 000	100 000		
8	Sosyete şilep bonu itfa	226 740	150 000		76 740	
					1 743 542	
9	4229 sayılı kanun mucibince çıkarılan bonoların itfası	—	200 000	200 000		
10	1715 sayılı kanun mucibince Merkez bankası hissesi	94 944	133 880	38 936		
11	3633 sayılı kanunun üçüncü maddesi mucibince Devlet Reisi ve-saiti	494 400	794 400	300 000		İşletme, tamir ve yedek parça fiyatlarının artmasından
				4 557 200	326 740	
				4 230 460		

[**] Bu fasla geçen sene 3 409 000 lira nunzam tahsisat verilmiştir.

CETVEL

	Tip 1		Tip 2		Tip 3	
	(500 - 2499) ton		(2500 - 4999) ton		(5000 den yukarı) ton	
	Aded	derecesi	Aded	derecesi	Aded	derecesi
Maaşlı :				5		4
Kaptan	1	6	1	8	1	7
2 nci kaptan	1	9	1	10	1	9
3 ncü »	1	10	1		1	
4 ncü »	—	—	—		1	11
Başmakinit	1	6	1	6	1	4
2 nci makinit	1	9	1	8	1	7
3 ncü »	1	10	1	10	1	9
4 ncü »	—	—	—		1	11
Telsiz memuru	1	11	1	10	2	8
Gemi kâtibi	1	11	1	11	1	11
Kâtip muavini	2	13	2	18	4	12
	<u>10</u>		<u>10</u>		<u>15</u>	
Müteferrik müstahdemler:						
Elektrikçi	—		—		1	
G. Los .	1		1		1	
Usta gemici	3		3		4	
Dümenci	3		3		4	
Gemici	3		3		4	
Marangoz	—		—		1	
Makine los.	1		1		1	
Yağcı	3		3		3	
Ateşçi	6		6		9	
Kömürcü	3		3		3	
Birinci sınıf kamarot	—		—		1	
İkinci » »	1		4		1	
Üçüncü » »	2		—		2	
Ateşçi	1		1		1	
» yamağı	1		1		1	
Ekmekçi	1		1		1	
	<u>29</u>		<u>30</u>		<u>38</u>	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Esas No. 1/4

Karar No. 24

7. V. 1943

Yüksek Reisliğe

Başvekâletin 27. XI. 1943 tarihli 6/621 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Devlet denizyolları Umum müdürlüğü 1943 mali yılı bütçe kanunu lâiyhası ve bu lâiyhaya bazı ilâveler yapılması hakkında Başvekâletin 7. V. 1943 tarih ve 6/1489 sayılı tezkeresi encümenimize havale buyurulmakla Münakalât vekili Ali Fuat Cebesoy ve Denizyollar Umum müdürü ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve Malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Masraf bütçesi :

1943 yılı masraf bütçesi geçen yıla nispetle (4 230 460) lira fazlasıyla (14 314 247) lira olarak teklif edilmiştir.

Bu fazlalığın sebepleri gerek Hükümetin mucip sebeplerinde ve gerekse hususi mazbata muharririnin raporunda tafsilen izah edilmiş olduğundan burada tahsisatı mühim nispette artırılan masraf tertipleri ile, Encümenec müzakere sırasında ilâveler yapılan masraf fasıllarına işaret edilmekle iktifa olunacaktır. Yedinci faslın birinci işletme masrafları maddesine (1 950 000), ikinci ve sekizinci tamir ve teçdit masrafları maddelerine ceman (1 495 000) lira zammedilmiştir ki bugünün şartlarına ve eşya ve malzeme fiyatlarına göre bu zam zaruri ve yerinde görülmüştür.

Bundan başka kanunu mahsusuna tevfiқан çıkarılan bonoların kısmen itfası için 9 neu fasla (200 000) lira ve Devlet Reisine ait deniz vasıtalarının masrafları için 11 nei fasla (300 000) lira ilâve edilmiş olup bu son rakam Münakalât vekâletinden Denizyollarına yardım olarak verilmektedir.

Bundan başka yine Münakalât vekâletinden Maliyeye naklen doklar ve kızaklar inşası masrafları karşılığı olarak bu bütçeye yapılan (750 000) liralık yardım ile birlikte bu kaydettiğimiz rakamların tutarı aşağı yukarı beş milyon lira eder ki zammedilen miktarın hemen hepsini teşkil etmektedir.

Daimî memurlar ile müteferrik müstahdem-

lerin ücretleri tertiplerinde geçen yıla nazaran (128 000) lira kadar bir fark görülmektedir. Bu farkı tevlit eden âmiller lâiyhaya merbut kadro cetvellerinden anlaşılacaktır. Aneak Umum müdürlük teşkilâtının henüz bir kanuna bağlanmıyarak muvakkat kadrolarla idare edilmesi bu tertipleri mütemevviğ bir halde bulundurmaktadır.

Bir kaç senedenberi bütçe kanunlarıyla verilen salâhiyete üstinaden Umum müdürlük kadroları Münakalât vekâletince tesbit edilmektedir. Bunun biranevvel sâbit bir hale konması hususunda izhar edilen arzu üzerine bu sene bir cetvel hazırlanarak lâiyhaya eklenmiştir.

Aneak vekâletge bu idare bünyesinde ciddi değişiklikler yapılmasına katî bir lüzum görüldüğü ve bu bapta tetkiklerde bulunmak üzere celbedilecek olan mütehassısların verecekleri raporlardan sonra verilecek kararlara göre kadroların katileşeceği ileri sürülerek bu seneye mahsus olmak üzere kadro tanzimi salâhiyetinin yine vekâlette bırakılmasını talebetmiş ve Encümen de 1943 mali yılında Teşkilât kanununun getirilmesi kaydını tekrar ile teklifi vâkı kabul etmiştir. Yeniden hizmete girmek üzere bulunan, kiralanın beş şilepte bulundurulması gereken gemi adamları için birinci faslın birinci maddesine (138 000) ve ikinci maddesine (119 125) lira tahsisat konması icabedeceği ifade edilmiş ve bu ilâveler ile faslın yekânı (3 902 614) lira olarak kabul edilmiştir. Yine bu beş şilebin ticaret filomuza âltihakı sebebiyle ikinci faslın ikinci muvakkat memuriyet harırahı tertibine (5 250), yedinci faslın birinci işletme maddesine (1 197 000), ikinci tamir ve teçdit maddesine (78 000), üçüncü işe maddesine (85 000), dördüncü rûsum ve palamar masrafına (30 000) lira zammedilmiştir.

Bir de idare bünyesini yeniden tanzim edebilmek için bir mütehassis heyete bu işin tetkik ettirilmesine lüzum ve zaruret görüldüğünden getirilecek heyetin tahsisatı olarak yine üçüncü

faşın ikinci maddesine (89 700) liralık bir tahsisatın ilâvesi teklifi Encümenimizce kabul edilmiştir.

Encümenimizce yapılan bu ilâvelerden sonra masraf bütçesi (16 814 153) lira olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Varidat bütçesi :

Varidat bütçesinin bütün kalemleri üzerinde yapılan tahminlerin, bu yılın altı aylık hakiki tahsilâtına 1941 yılı son altı ay zarfındaki tahsilât ile birinci kânuından itibaren tâtbiik edilen zammın ilâvesinden hâsil olan neticeye göre yapıldığı anlaşılmıştır.

Bu tahminlerin esaslı varidat kalemleri üzerindeki isabet dereceleri aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Muntazam posta seferleri hasılâtı

1942 yılı altı aylık hasılâtı	3 823 083
1941 in son altı aylık hasılâtı	2 974 651
	<hr/>
	6 797 734
Yolcuya % 20 } yük ve yolcuya na-	
Yüke % 30 } zaran...vasatı % 25	
	} tarife zammı
	1 699 433
	<hr/>
	8 497 167

İç hatlar hasılâtı

İç hatların 1942 yılı altı aylık hasılâtı	976 859
Hâlicin 1942 yılı altı aylığı	130 904
	<hr/>
	1 007 763
1941 in altı aylığı	752 999
	<hr/>
	1 760 762
% 15 zam	264 112
	<hr/>
	2 024 874

İzmir körfez hattı

1942 yılı altı aylığı	157 747
1941 altı aylığı	132 080
	<hr/>
	289 827
% 15 zam	43 474
	<hr/>
	333 301

Van işletmesi

1942 yılı altı aylığı	45 079
1941 altı aylığı	25 845
	<hr/>
	70 924
% 50 zam	35 462
	<hr/>
	106 386

Şilepçilik hasılâtı

1942 yedi aylık hasılâtı	732 395
1941 in vasatı beş aylığı	693 300
	<hr/>
	1 425 695
% 30 zam	427 708
	<hr/>
	1 853 403

Hükümetçe yapılmış tahminlere müstenit olarak tesbit edilen varidat kalemlerinden şilepçilik hasılâtından maadası aynen kabul edilmiştir. Aneak elyevni işlemekte olan üç şilebin getirebileceği varidat, hasılâtının bugünkü seyrine nazaran (1 500 000) liradan ibaret olduğu anlaşılmış ve şilebeiliğin hasılâtı tesbit edilen miktara nazaran (500 000) lira tenzil edilmiştir. Aneak yukarıda adı geçen beş şilebin muhameen hasılâtı olarak Varidat bütçesinin ikinci faşının dördüncü maddesine her şilep için (450 000) lira hesabıyla (1 750 000) liranın ilâvesi icabedeceği izah edilmiş ve bu izahat Encümenimizce muvafık görülmekle varidat bütçesi yekûnu Münakalât vekâletinden Maliye bütçesine naklen yapılan 750 000 liralık yardım ile birlikte (16 814 400) liraya balığ olmuştur.

Bütçe lâyihası :

Lâyihanın birinci ve ikinci maddeleri masraf ve varidat cetvellerindeki tezayütlere göre düzeltilmiştir.

Yukarıda izah edildiği üzere idare bünyesine yeni bir veçhe vermek maksadiyle bu yıl içinde hazırlanması mukarrer teşkilât kanun lâyihasının kabulüne kadar kadronun bugünkü ihtiyaçlara göre yeniden tanzimi hususunda Münakalât vekâletine salâhiyet verilmesine dair Hükümetçe yapılan teklif Encümenimizce kabule şayan görüldüğünden lâyihanın üçüncü maddesi bu esasla ifade edecek şekilde geçen yıl olduğu gibi yeniden tanzim edilmiştir ve buna bağlı bulunan kadro cetveli kaldırılmıştır.

Lâihanın dörtden sekize kadar olan maddeleri aynen kabul edilmiş, dokuzuncu maddesinde ifade edilen (E) cetveli yeniden gözden geçirilerek lüzumsuz salâhiyetler kaldırılmak sûratle tanzim edilmiş ve 10 dan 17 neye kadar olan maddeler aynen kabul edilmiştir.

Bu esaslar dairesinde tanzim edilen kanun lâihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis V.	M. M.	Kâtip
Kastamonu	Muğla	İstanbul
T. Coşkan	H. Kitabcı	F. Öymen
Amasya	Antalya	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	N. E. Sumer	Gl. R. Alpman

Balıkesir
S. Örgüven
Diyarbakır
Ş. Uluğ
İsparta
M. Karaağaç
İzmir
M. Bırsel
Kütahya
A. Firidoğlu
Tokad
H. N. Keşmir
Yozgad
S. İçöz

Bursa
Dr. S. Konuk
Edirne
M. N. Gündüzalp
İstanbul
H. Kortel
Kayseri
F. Baysal
Manisa
F. Kurdoğlu
Tokad
R. A. Sevengil
Yozgad
A. Sungur

Diyarbakır
R. Bekit
Giresun
A. Sayar
İstanbul
H. Ülkmen
Kütahya
H. Pekcan
Samsun
M. A. Yörüker
Trabzon
M. S. Anamur
Zonguldak
E. Erişirgil

Devlet denizyolları işletme umum müdürlüğünün 1943 malî yılı Bütçe kanun lâiyhası

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

MADDE 1. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılı masrafları için bağı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 14 314 247 lira tahsisat verilmiştir.

MADDE 2. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılı varidatı bağı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 14 314 400 lira tahmin olunmuştur.

MADDE 3. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılına ait daimî memur ve müstahdemleriyle müteferrik müstahdem kadroları ilisik (C) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 4. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılı nakil vasıtaları kadrosu bağı (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 5. — Devlet denizyolları İşletme Ummu müdürlüğünün, iştiğal mevzuuna dahil işlerden tarife, usul ve teamüllere müsteniden tahsil edilmekte olan varidatın 1943 malî yılında da tahsiline Umum müdürlük mezundur.

MADDE 6. — Bir milyon liraya kadar muhtelif mevut ve işletme malzemesi stoku yapmağa ve bunun için mevcut nakdi kâfi gelmediği takdirde Münakalât vekâletinin tasvibiyle bir milyon liraya kadar kısa vâdeli istikrazlar akdine veya bankalar nezdinde hesabı câriler açtırmağa Umum müdürlük, Maliye vekâleti de bu istikrazlar ve hesabı cârilere kefalet etmeğe mezundur.

MADDE 7. — Her nevi vasıtalar mubayaası, fevkalâde yedek malzeme iddihari ve sermaye tezyidi mahiyetinde diğere tesisat, teçhizat, islahat ve inşaat masraflarına karşılık olmak ve senesi bütçesinin taallük edeceği fasıl ve maddelerine irat ve tahsisat kaydedilmek üzere Münakalât vekâletinin tasvibi ve Maliye vekâletinin kefaletiyle bir buçuk milyon liraya kadar bono ihracına Umum müdürlük mezundur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılı masrafları için bağı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 16 814 153 lira tahsisat verilmiştir.

MADDE 2. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğünün, 1943 malî yılı varidatı bağı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 16 814 400 lira tahmin olunmuştur.

MADDE 3. — Devlet denizyolları İşletme umum müdürlüğünün 1943 malî yılına mahsus daimî memur ve müstahdemleriyle müteferrik müstahdemleri kadroları bu idareye ait teşkilât hakkındaki lâiyhanın kanunîyet kesbetmesine kadar Münakalât vekâletince tanzim olunur.

MADDE 4. — Aynen.

MADDE 5. — Aynen.

MADDE 6. — Aynen.

MADDE 7. — Aynen.

MADDE 8. — Aşağıda yazılı fıkralarda gösterilen hizmetlerden her biri için senesi bütçesine konan tahsisat kâfi gelmediği takdirde ilâveten sarfına lüzum hâsıl olacak miktarı tediyeye Umum müdürlük mezundur. Bu suretle husule gelecek tahsisat farkı hesabı kat'ide gösterilir.

- A) Mahkeme harçları;
- B) İrat getiren emlak vergi, resim ve mukataaları;
- C) Reddiyat;
- D) Tekait, dul ve yetim maaşları;

MADDE 9. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğüne ait vasıtalarda parasız veya tenzilâth ücretle seyahat edecekler, ilişik (E) cetvelinde gösterilmiştir.

MADDE 10. — Devlet Denizyolları ve limanları işletme umum müdürlüklerinin teşkilât ve vazifelerine dair olan 3633 sayılı kanunun 4 nci maddesinin ihrakiye, kömür tahmil ve tahliyesiyle su verme inhisar hükümleri 1943 malî yılı içinde Devlet Denizyolları umum müdürlüğü vasıtaları ihtiyaçları için tatbik olunmaz. Bu hizmetler kendi vasıtalarıyla yapılır.

MADDE 11. — Yeni hatlar ve iskeleler ve acentelikler açılması, sefer ve gemi adedinin artması, iş ve sipariş hacimlerinin genişlemesi, malzeme fiyatlarının yükselmesi gibi iktisadi ve ticari sebepler dolayısıyla bütçedeki işletme ve personel tahsisatı kâfi gelmediği ve derhal munzam tahsisat istihsaline de imkân bulunmadığı takdirde işletme faaliyetine halel gelmemesi için varidat fazlasından karşılanmak ve ilk içtimada Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz edilmek suretiyle İcra Vekilleri Heyetinin tasvibiyle masraf bütçesinin 1 nci ve 7 nci fasıllarına tahsisat ilâvesi caizdir.

MADDE 12. — Malzeme, nakil vasıtalarıyla işletmeye ait her türlü makine, alât ve edevat satın alınması için senesi bütçesinin taallük eylediği tertiplerdeki tahsisatın yarısını geçmemek üzere ve Münakalât vekâletinin izniyle gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeğum müdürlük mezundur.

MADDE 13. — Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü Münakalât vekâletinin izniyle üç seneyi geçmemek üzere gelecek yıllara geçici icar ve isticar mukaveleleri akdedebilir.

MADDE 8. — Aynen.

MADDE 9. — Aynen.

MADDE 10. — Aynen

MADDE 11. — Aynen

MADDE 12. — Aynen

MADDE 13. — Aynen

MADDE 14. — Muayyen tarifeli vasıtalarla seyahat eden yolculardan alınacak nakliyat resmi hakkındaki 472 sayılı kanuna müzeyyel 2030 sayılı kanunun birinci ve biletler üzerinden nakden istifa olunan damga resminin malsandıklarına teslimi hakkındaki 3478 sayılı kanunun 12 nci ve 4109 sayılı asker ailelerinden muhtaç olanlara yardım hakkındaki kanunun 4 ncü maddeleriyle tâyin edilen 45 er günlük müddetler Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü için 75 er güne çıkarılmıştır.

MADDE 15. — Devlet Denizyollarına ait fabrika, atelye ve iş yerlerinde toplu olarak çalıştırılan işçilere çalıştıkları günlerde ve günde bir defaya mahsus olmak üzere parasız yemek verilir.

MADDE 16. — Bu kanun 1 haziran 1943 tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 17. — Bu kanun hükmünü icraya Maliye ve Münakalât vekilleri memurdur.

27 . II . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	H. Menemencioğlu	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	Sırrı Day
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		Dr. B. Uz

MADDE 14. — Aynen

MADDE 15. — Aynen

MADDE 16. — Aynen

MADDE 17. — Aynen

A - CETVELİ

F.	M.	Muhassasatın nev'i	1942	1943 malî yılı için	
			Mali yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe talep edilen Lira	Encümençe kabul edilen Lira
<i>Birinci kısım</i>					
1		Ücret ve yevmiyeler ve 4178 sayılı kanuna göre verilecek zamlar			
	1	Daimî memurlar	1 997 000	2 064 000	2 202 225
	2	Müteferrik müstahdemler	1 500 000	1 551 000	1 670 125
	3	Muvakkat müstahdemler	5 000	15 000	15 000
	4	Çocuk zammı	1 000	15 000	15 000
	5	Ankara mesken tazminatı [Ücretlilerin zammı da bu tertipten verilir.]		264	264
		Fasıl yekûnu	3 503 000	3 645 264	3 902 614
2		Harcırah			
	1	Daimî memuriyet harcırâhı	2 500	5 000	5 000
	2	Muvakkat memuriyet harcırâhı	10 000	35 000	40 250
	3	Devir ve teftiş harcırâhı	2 500	5 000	5 000
		Fasıl yekûnu	15 000	45 000	50 250
3		Ecnebi memleketlere gönderilecek memur ve talebelerin ücret ve harcırâh ve masrafları			
	1	Ecnebi memlekette tahsilde bulunan talebelerin aylık ücretleriyle harcırâh ve sair her türlü zarurî masrafları		75 000	75 000
	2	Ecnebi mütehassıslar ücret ve masrafları	14 700	14 700	89 700
	3	Ecnebi memleketler harcırâh ve masrafları		15 000	20 000
	0	Ecnebi memleketler harcırâhıyla tahsilde bulunan talebe ve memur ve müstahdemlerin yevmiye ve sair her türlü zarurî masrafları	115 000	0	0
		Fasıl yekûnu	129 700	104 700	184 700

F.	M.	Muhassasatın nev'i	1942 Mali yılı tahsisatı Lira	1943 malî yılı için Hükümetçe talep edilen Lira	Encümençe kabul edilen Lira
4		İçtimai yardım, tahsisat, tazminatlar			
	1	Tekaüt, dul ve yetim maaşları karşılığı olarak tekaüt sandığına ödenecek meblâğ	102 000	102 000	102 000
	2	3137 sayılı kanun mucibince memurlar için tekaüt sandığına verilecek % 5 munzam aidat	55 000	60 000	60 000
	3	1683 sayılı kanun mucibince verilecek tekaüt ikramiyeleriyle memurlara ve ailelerine ödenecek tazminat	2 000	2 000	2 000
	4	Memur ve müstahdemlerle aileleri efradının tedavi, sıhhi muavenet ve cenaze masrafları	30 000	30 000	30 000
	5	Memur ve müstahdemlere verilecek hizmet elbisesi ve teferruatı bedelleri	45 000	59 800	59 800
	6	Kadro ve teşkilât dolayısıyla açıkta kalacaklara verilecek ücret ve tazminat	1	1	1
	7	3633 sayılı kanununun 31 nci maddesi mucibince verilecek ikramiye, tâli tahsisat ve sair ücretler	25 000	50 000	50 000
	8	İş kanunu mucibince amele tedavi ve ölüm yardımlarıyla iş kazaları tazminatı	5 000	5 000	5 000
	9	Beden terbiyesi kanununa tevfikan memurun spor teşkilâtı masrafları	1 000	1 000	1 000
		Fasıl yekûnu	265 001	309 801	309 801
5		Mütenevvi masraflar			
	1	Telebe yetiştirme ve fabrikalar ve amele ve çırak kurslarıyla stajiyerlerin bilûmum masrafları	24 000	25 000	25 000
	2	3137 sayılı kanun mucibince tekaüt sandığına verilecek maaş ve masraf hissesi	5 000	5 500	5 500

F.	M.	Muhassasatın nev'i	1942	1943 malî yılı için	
			Mali yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe talep edilen Lira	Encümence kabul edilen Lira
	3	Faiz, komisyon ve acyolarla akçe farkları	50 000	88 000	88 000
	4	Eski seneler borçları		25 000	25 000
	5	Reddiyat		5 000	5 000
	0	Eski seneler borçları ve reddiyat	5 000	0	0
	6	Beynelmilel kongerelere iştirak masrafları	1	1	1
	7	Pasif korunma masrafları	1 000	2 000	2 000
	8	Temsil masrafları	2 000	2 000	2 000
	9	Gayri melhuz masraflar	1 000	1 000	1 000
		Fasıl yekûnu	88 001	153 501	153 501
6		Daimî idare masrafları			
	1	Kırtasiye, matbu evrak, ilân, reklâm, kitap, mecmua ve gazete bedeli ve masraflarıyla telif ücretleri, Denizyolları ve limanları mecmuasına yardım (Matbaa işçilik ve masrafları dahil)	60 000	70 000	70 000
	2	Posta, telgraf, telefon, telsiz ve radyo ücret ve masrafları	30 000	40 000	40 000
	3	Binalar ve müstemilâtı tenvir, teshin ve su masrafları	15 000	20 000	20 000
	4	İdare binaları icar bedelleri	8 000	8 000	8 000
	5	Mahkeme ve noter harç ve masraflarıyla hakem ve dispeççi ücret ve masrafları	1 000	2 000	2 000
	6	Mukaveleli avukat ve müşavir ücret ve aidatı	4 000	6 700	6 700
	7	Mefruşat ve demirbaş ve Hollerit makinesi icar bedeli ve masrafları	30 000	30 000	30 000
	8	İdare binaları ve müstemilâtı bakım ve tamirleriyle tadil, istimlak ve satın alma bedel ve masrafları ve mebani ve ambalar sigorta bedelleri	23 000	25 000	25 000
	9	İrat getiren emlak vergi ve resimleri ve mukataa bedeli	1 000	1 000	1 000

F.	M.	Muhassasatın nev'i	1942	1943 malî yılı için	
			Mali yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe talep edilen Lira	Encümençe kabul edilen Lira
	10	Müteferrik masraflar [Kutlama masrafları dahil.]	10 000	15 000	15 000
		Fasıl yekûnu	182 000	217 700	217 700
7		İşletme masrafları			
	1	Nakil, kurtarma ve hizmet için kullanılan bilûmum kara ve deniz vasıtalarının sefer ve sair her nevi istihlâk ve istimal edilecek mevât ve malzeme bedelleri ve bilûmum masrafları ve icar bedelleri	2 500 000	4 450 000	5 647 000
	2	Haliç ve fabrika ve havuzları ve İstinye dok fabrikasıyla atelyelerin (hariç atelyelere verilecek siparişler dahil) idare gemilerinin tamir, tecdit ve inşalarına ait her türlü işçilik ve mütehasıs yevmiyeleri, tamir mevât ve malzemesi bedelleriyle sair bilûmum işletme masrafları ve işçi iâşesi	1 500 000	2 745 000	2 823 000
	3	Gemi iâşe masraflarıyla otel ve lokanta ve büfe levazımı ve sair bilûmum işletme masrafları	200 000	355 000	440 000
	4	Deniz vasıtalarının bilcümle rûsum ve palamar masrafları	350 000	350 000	380 000
	5	Acenteler aidatı ve bilet satış komisyonlarıyla gemi kurtarma, ihbariye aidatı ve komisyonları ve cezalı navlunlar aidatı	1	1	1
	6	Ticari eşya tahmil ve tahliye, ambar hizmetleri ve aktarma masrafları	275 000	50 000	50 000
	7	Yük, hasar ve ziyat tazminleri ve avarya masrafları	5 000	5 000	5 000
	8	Bilûmum işletme binalarıyla hastane ve fabrika ve doklar ve atelyelerin ve tesisat ve iskelelerle buralardaki makine, alât ve edevat ve kara vasıtalarıyla demirbaşların tamir, ta-			

R.	M.	Muhassasatın nev'i	1942	1943 mali yılı için	
			Mali yılı tahsisatı Lira	Hükümetçe talep edilen Lira	Encümence kabul edilen Lira
		dil, bakım, inşa, tesis, istimlâk, satınalma, teçdit ve tezyit bedel ve masraflarıyla gemi mubayaa bedelleri ve etüt ve proje masrafları	250 000	500 000	500 000
9		Tahlis yardımı ve müsademe masraf ve tazminleri	5 000	5 000	5 000
10		4306 sayılı kanun mucibince memur ve müstahdemlere parasız verilecek giyim eşyası bedel ve masrafları		100 000	100 000
Fasıl yekûnu			5 085 001	8 560 001	9 950 001
8		Sosyeteşilebin mubayaaası için çıkarılan bononun itfa ve sair acyo masrafları	226 740	150 000	150 000
9		4229 numaralı kanun mucibince çıkarılmış olan bir buçuk milyon liralık bononun itfa hissesi	0	200 000	200 000
10		Cumhuriyet Merkez bankası hissesi	94 944	133 880	151 186
Birinci kısım yekûnu			9 589 387	13 519 847	15 269 753
<i>İkinci kısım</i>					
11		Devlet Reisine ait deniz vasıtalarının bilûmum ücret ve işletme masrafları	494 400	794 400	794 400
12		Doklar ve kızaklar inşaat ve tamirâtı ve malzeme mubayaa-tı, istimlâk ücret, yevmiye, harcırah ve müteferrik bilû-mum bedel ve masrafları	0	0	750 000
İkinci kısım yekûnu			494 400	794 400	1 544 400
UMUMİ YEKÛN			10 083 787	14 314 247	16 814 153

B - CETVELİ

F.	M.	Varidatın nev'i	1942	1943 mali yılı için	
			Mali yılı muhammenatı Lira	Hükümetçe tahmin edilen Lira	Encümence tahmin edilen Lira
<i>Birinci kısım</i>					
1		İşletme hasılatı			
	1	Muntazam posta seferleri hasılatı	6 100 000	8 200 000	8 200 000
	2	İstanbul ve civarı iç hatlar ve Yalova hattı hasılatı (Haliç dahil)	1 250 000	2 000 000	2 000 000
	3	İzmir körfez hattı hasılatı	230 000	300 000	300 000
	4	Zuhurat seferleri hasılatı	300 000	380 000	380 000
	5	Van işletmesi hasılatı	50 000	100 000	100 000
	0	Haliç işletme hasılatı	170 000	0	0
		Fasıl yekûnu	8 100 000	10 980 000	10 980 000
2		Tâli işletmeler hasılatı			
	1	Fabrikalar, doklar ve atelyeler hasılatı	250 000	200 000	200 000
	2	Gemi kurtarma hasılatı	250 000	150 000	150 000
	3	Kılavuzluk ve romorkörcülük hasılatı	100 000	100 000	100 000
	4	Şilepçilik hasılatı	800 000	2 000 000	3 750 000
		Fasıl yekûnu	1 400 000	2 450 000	4 200 000
3		Müteferrik hasılat	90 000	90 000	90 000
		Birinci kısım yekûnu	9 590 000	13 520 000	15 270 000
<i>İkinci kısım</i>					
4		Devlet Reisine ait deniz vasıtaları için umumî muvazeneden yardım	494 000	794 400	794 400
5		Hazineden yardım	0	0	750 000
		İkinci kısım yekûnu	494 400	794 400	1 544 400
		UMUMİ YEKÛN	10 084 400	14 314 400	16 814 400

D - CETVELİ

Aded	No.	Nev'i	Markası	Plâka No.	Tahsis edilen işin mahiyeti	Mubayaa		Mubayaa tarihi
						Miadı	bedeli Lira	
1	262	Kamyonet	Diaman	75180	İstinye dok fabrikasında yük ve malzeme nakliyatı	4	2 545	1938
1	304	»	Fort	4340593	Haliç fabrika ve havuzlarında yük ve malzeme nakliyatı	4	2 349	1937
1	195	»	Şevrole	3998865	Fabrika ve havuzlar, çamaşırhane hizmetinde	4	1 961	1934
1		Kamyon	Doğ		Malzeme nakil hizmetinde	4	7 500	1942[*]
1		Deniz motörü	Denizyolları	1095	Servis işlerinde	15	10 000	1936
1		»	Çankaya	6536	»	15	7 050	1928
1		»	Külte	3600	Fabrika, havuzlar servis işlerinde	15	2 738	1928

[*] Karoserisiz bedelidir, henüz servise girmemiştir.

E - CETVELİ

A. — Vazifeleri icabı ücretsiz seyahat etmek hakkını haiz olanlar

1. — Devlet Denizyolları işletme idaresi umum müdür ve muavinlerine, işletme müdürüne, nama muharrer birer hizmet pasosu verilir.

2. — Muvakkat bir vazife ve memuriyetin ifası için başka bir yere gönderilen veya getirilenlere gidis ve gelişleri için permi ve sabit vazifelerde olup da buldukları yerlerden diğer yerlere naklen tâyin olunan, askeri hizmetlerini ifa için ayrılan, yeniden tadviz veya tekaüt edilen, kadro ve teşkilât veya idari sebeplerle açığa çıkarılan, hizmetten affolunan ve altı aydan fazla hizmet gördükten sonra istifa eden Devlet Denizyolları memurlariyle müstahdemleri ve aile beyannamesinde yazılı aileleri efradına yalnız gidecekleri veya gelecekleri yere kadar permi ve kendi ev eşyalarıyla ehli hayvanlarına parasız nakil müsaadesi verilir.

Asli maaşları 35 liradan ve aylık ücretleri yüz liradan yukarı olanlar ile aileleri birinci mevkiide, asli maaşları 35 lira veya daha az, aylık ücretleri 100 lira veya daha az olanlar ile aileleri ikinci mevkiide ve mürettebat ile odacı ve emsali müstahdemler ile aileleri güvertede seyahat ederler.

Umum müdürlüğün teşkilâtına dahil aıdatlı acentalarla bunların beyannamelerinde yazılı aileleri efradı da bu haklardan istifade ederler.

3. — Dahili ve millî emniyet için gemilerde seyahatleri icabeden sivil veya üniformalı emniyet ve askeri inzibat memurlarına Münakalât vekâletinin alâkadar vekâletlerle birlikte tesbit edeceği miktarda ve permi makamına kaim olmak üzere nama muharrer senelik daimî vesika verilir. Memur değıştikçe bu vesika lar değıştirilir.

4. — Eenebi limanlarından gelen vapurların kontrolünü yapmak üzere İstanbul'dan Çanakkale'ye gidecek olan Gümrük muhafaza başmemurlariyle polis komiserleri ikinci mevkiide ve gümrük muhafaza memurlariyle polis memurları güvertede parasız seyahat ederler.

5. — Vazife icabı olarak ayrıca yol masarifi almamak ve kendi hudutları dahiline münhasır ve hat güzergâhında sahil vilâyet, kaza ve nahiyelere maksur kalmak üzere seyahat edecek umumî müfettişlere, valilere, kaymakamlara, nahiye müdürlerine, vilâyet ve kaza jandarma komutanlarına, müddeiumumilere ve muavinlerine, Emniyet müdür ve âmirlerine ve mntaka liman reislerine permi verilir.

6. — Şehir hatları (İstanbul, İzmit ve İzmit'te) güzergâhında oturan Devlet denizyolları memur ve müstahdemlerine ve işçilerine yalnız ikametgâhlarının bulunduğu yer ile vazife gördükleri yer arasında gidip gelmek üzere şehir hattı pasosu verilir.

7. — Şehir hatlarının buldukları vilâyetlerin vali ve muavinleri ile kaymakamlar ve nahiye müdürlerine, Belediye reislerine, Müddeiumumileri ve muavinlerine, Emniyet müdürleri ile muavinlerine ve Emniyet müfettişlerine, Liman işletme müdür muavini ile mntaka liman reisleri ve Fen heyeti reisi ve âzalarına şehir hattı pasosu verilir.

B - Senede bir defa parasız seyahat etmek hakkını haiz olanlar

8. — Devlet denizyolları İşletme Umum müdürlüğü memur ve müstahdemleri ile aile beyannamelerinde yazılı aileleri efradına ve beraberlerinde seyahat mecburiyetinde bulunan hizmetçilerine, Yüksek deniz ticareti okulu ile Denizyolları çırak okulunda tahsil gören talebeye senede bir defaya münhasır olmak ve güzergâh üzerinde arzu ettikleri yere kadar gidip gelmek üzere permi ve bağaj eşyaları için parasız nakil müsaadesi verilir.

C - Mütakabiliyet esasına göre seyahat etmek hakkını haiz olanlar

9. — Mütakabiliyet şartı ile Devlet denizyolları vapurları ile seyahat edecek eenebi vapur kumpanyalarının memurlariyle ailelerine ücretsiz veya yarım ücretli permi verilir.

10. — Mütakabiliyet şartı ile ve adedi (10) u geçmemek üzere Devlet denizyolları Umum müdürlüğü mensuplarına Münakalât vekilinin tensibi ile nama muharrer permi verilir.

11. — Mütakabiliyet şartı ile ve adedi olliği geçmemek üzere diğer nakil vasıtaları idarelerine nama muharrer paso verilir.

D - İstisnai hallerde parasız seyahat etmek hakkını haiz olanlar

12. — Ölüm, doğum, evlenme; boşanma gibi hallerde işe mükellefiyeti memura tevceüh eden aile efradına ve ölen memur ve müstahdemlerin aile beyannamelerinde yazılı aileleri efradına gidecekleri yere kadar permi, kendi ve ev eşyalarıyla ehli hayatına da parasız nakil müsaadesi verilir ve ölenlerin cenazeleri parasız nakledilir.

13. — Sıhhi durumları dolayısıyla başka yerlere gitmelerine lüzum gösterilen memur ve müstahdemlere aile beyannamelerinde yazılı aile efradına permi ve eşyalarına 1 000 kiloya kadar) parasız nakil müsaadesi verilir.

Bu suretle gönderilecek çocuklar on beş yaşından küçük olduğu takdirde aile efradından birisi refakat edebileceği gibi aile efradından birisinin aynı sebeple gönderilmesi halinde on beş yaşından aşağı çocuklardan biri beraber seyahat edebilir.

14. Yoksullukları belediyelerce verilecek resmî vesikalarla sabit olanlar, her bir iskeleden kalkacak her bir vapurda aşağıda yazılı olan miktarlarda güvertede parasız veya yüzde elli tenzilatla seyahat ederler.

a) Samsun, Trabzon, Rize, İzmir, Zonguldak, İnebolu, Şinop, Ordu, Giresun, Hopa, Bandırma, Tekirdağ, İzmit, Antalya, Mersin, Güllük, Çanakkale, Gelibolu, Edremit, Ayyalık, Mudanya iskelelerinden altı;

b) İstanbul hariç olmak üzere yukarıda yazılı olmayan diğer bütün iskelelerden dört;

c) İstanbul'dan her hat için kalkacak her vapura altı;

Bu suretle seyahat edenler aradaki farkı verseler dahi güvertenin fevkindeki mevkilerde seyahat edemezler.

15. Devlet Denizyolları İşletme Umum müdürlüğü tarafından görülecek lüzum üzerine bütün hatlarda tayin edilecek mevkilerde verilebilecek permilerin adedi uzak hatlar için senede (400) ü ve Vangölü vapurlarında senede beş ve şehir hatlarında senede yirmiyi tecavüz edemez.

E - Diğer parasız seyahat etmek hakkını haiz olanlar

16. Büyük Millet Meclisi âzaları. Bütün hatlarda birinci mevkilerde (lüks dahil);

17. Posta çanta ve paketleriyle birlikte seyahat eden posta memurları bütün hatlarda;

18. Posta telgraf ve telefon idaresi müvezzileriyle telgraf ve telefon inşa ve tamirleriyle mükellef ekipler şehir hatlarında;

19. Kuduz tedavisi için yolculuk yapanlar bütün hatlarda;

20. Enebi memleketlerden memleketimize gelen muhacir ve mültecilerle memleket dahilinde bir mahalden diğer mahalle naklolunanlar.

21. Devlet Denizyolları İşletme Umum müdürlüğü kadrosundaki şehir hatları gemi adamları ile iskele, gişe, bilet kontrol ve kapı memurları ve çınacı, bekçi ve kamarotları, hüviyet varakalarının göstermek suretiyle (memurlar ile gemi zabitanı birinci, müstahdemlerle gemi mürettebatı ikinci mevkilerde) şehir hatlarında;

22. Resmî elbiseli inzibat subaylarıyla polis komiserleri ve muavinleri birinci mevkilerde polis memurlarıyla inzibat memurları ve jandarma efradı ikinci mevkilerde şehir hatlarında;

23. Resmî merasime iştirak etmek veya ziyarette bulunmak üzere misafireten limanlarımıza gelecek olan enebi kara, hava ve deniz subaylarıyla erleri şehir hatlarında.